

СТАНОВИЩЕ

от проф. днк Мария Антонова Шнитер, ПУ „Паисий Хилендарски“, ФИФ

(н.ст., име, презиме, фамилия – акад. дл. във висшето училище или научна организация)

относно материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „доцент“
на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата
Фолклористика – Фолклор и религия

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 98 от 19.11.2024 г. и в интернет-страница на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра Етнология към Философско-исторически факултет, като единствен кандидат участва гл. ас. д-р Борислава Петкова Костова от катедра „Етнология“, ФИФ.

Със заповед РД-22-432/18.02.2025 г. съм определена за член на Научното жури по конкурса, а в съответствие с решение на НЖ (Протокол No 1/ 27.02.2025 г.) предоставям на вашето внимание следното становище:

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Познавам д-р Борислава Костова от далечните времена на нейното обучение в един от първите випуски на новооткритата тогава програма по Българска филология и етнология. Бях свидетел и съучастник в нейното академично съзряване и израстване. Кандидатурата ѝ в обявения конкурс за доцент по Фолклористика трудно би могла да бъде по-убедителна и удачна.

Представеният от д-р Костова комплект материали на хартиен и електронен носител е в пълно съответствие със ЗВО, ЗРАС, с ПРАС ПУ и с минималните национални изисквания.

Кандидатката е приложила за участие в конкурса общо 23 научни труда – 14 статии (две от тях под печат), 3 студии, 2 монографии в тематичната област на конкурса, и още 4 труда в съавторство (две статии и две глави от колективни монографии) извън тази област, но в рамките на професионално направление 3.1. Едната от монографиите представлява преработен вариант на защитената ѝ през 2011 г. докторска дисертация.

Три от статиите са публикувани в чужбина.

Приемат се за рецензиране 18 научни труда, които са извън дисертацията и се отчитат при крайната оценка. Не се рецензират монографията, въз основа на дисертационния ѝ труд, и четирите научни труда извън проблематиката на конкурса.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата/ите

Оценка на учебно-педагогическата дейност и подготовка на кандидата

Б. Петкова Костова е незаобиколима интегрална част от академичния състав на катедра „Етнология“ от самото ѝ възникване. Нейният неизчерпаем ентусиазъм в съчетание с прецизността ѝ при административната работа и умението ѝ да общува със студенти и колеги отдавна са я превърнали в любим преподавател за поколения наши възпитаници. В течение на годините тя натрупа сериозен академичен опит и успя да разработи и въведе оригинални авторски лекционни курсове по *Фолклорна култура, Културология, Митология, Етнология на пластичните изкуства*. Наследявайки на катедрата едни от най-блестящите учени и преподаватели от поколението на нашите учители, тя умело приложи в работата си наученото от тях, но успя да внесе в преподаването и необходимите елементи на актуалност и да ги обвърже със съвременните методи на преподаване, с процесите в обществото и науките за него. Искам изрично да отбележа неограничената ѝ помощ като асистент към курса по *История и антропология на религиите*, където тя организира и провежда разнообразните теренни проучвания, работата с религиозни общности в градска среда и т.н. Убедена съм, че в бъдеще тя успешно ще продължи да се развива и усъвършенства в тази научна област.

Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

Представените за рецензиране научни трудове в областта на фолклористиката и историята на религиите могат да се разгледат в две тематични групи.

Първата има за свое ядро многогодишните занимания на Б. Петкова с фолклорния дявол. Резултат от това задълбочено вглеждане във фолклорната съкровищница са монографията „Дяволът. Опит за реконструкция на фолклорния образ“ (Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски“, 2025), както и студията (2.2.1.), и четири статии (2.3.1., 2.3.3., 2.3.4., 2.3.14.). Интересът на Борислава Костова към образа на дявола в българския фолклор датира от почти две десетилетия, но в последните няколко години намери своето задълбочено и изчерпателно оформяне, за да стигне до формулиране на резултатите от изследването в току-що излязлата книга. В нея Б. Петкова навлиза уверено в сложния междудисциплинарен терен на фолклористиката, митологията, медиевистиката и изучаването на религията. Тя умело съчетава и съотнася елементите от разнородни (времево, типологично, функционално) изворови пластове, за да очертае специфичния образ на „българския дявол“ и да опита да обясни както изграждащите го компоненти, така и неговата сложна природа на елемент от триадата в „една интересна

дуалистично-фолклорна *Троица, изградена от Бога, дявола и човека*“ (с. 304). Изучавайки систематично и прецизно обемен корпус от текстове, авторката успява да извлече инвариантни модели на телесните характеристики и на функциите на дявола. Именно в тази част от изследването виждам неговия най-съществен аналитичен принос.

Втората тематична група публикации за конкурса включва две студии (2.2.2., 2.2.3.) и десет статии (2.3.2., 2.3.5., 2.3.6., 2.3.7., 2.3.8., 2.3.9., 2.3.10, 2.3.11., 2.3.12., 2.3.13.). Създадени в периода 2013-2024 г., те очертават траекторията на научното съзряване на Б. Петкова. Посветени на разнородни проблеми в доста широк тематичен и времеви диапазон (от *„рекламата на стоки и услуги след Освобождението“* през *„мартеницата и маскулинното начало“* и *„къпината във фолклорните легенди“* до *„сътворението на жената“* и *„руското влияние върху съвременната българска иконография“*), тази група текстове са свидетелство за разностранните научни любопитства на кандидатката, за нейните натрупващи се с времето компетентности и за постепенното усвояване на сложния терен на фолклористиката и изследването на религиите както в диахронен, така и в синхронен аспект.

Осем от научните публикации на Б. Костова са цитирани общо 19 пъти (класификацията и „точкуването“ на цитиранията в приложената таблица е некоректна, и то във вреда на кандидатката!). Преобладаващият брой цитирания е от български автори, което е обяснимо с оглед езика на самите публикации.

Освен това д-р Костова е съставител и редактор на общо 12 сборника с научно съдържание, публикувани в периода 2015-2023 г. Само който никога не се е занимавал със съставителство, не би могъл да си даде сметка за огромния обем „невидим“, но тежък, отговорен и времеемък труд, който стои зад тези издания.

Нека обобщя: представените за участие в конкурса за академичната длъжност „доцент“ научни публикации както количествено, така и качествено удовлетворяват и дори надхвърлят изискванията на закона. В тях са налице значими научни приноси и ясни доказателства за пригодността на кандидата Борислава Костова за заемане на академичната длъжност.

Оценка на личния принос на кандидата

Представените за рецензиране научни трудове са безспорно оригинални и самостоятелно създадени от д-р Костова.

Когато говоря за нейния „личен принос“, не бих искала да пропусна да отбележа изключителната активност на Б. Костова в разнообразни извънаудиторни активности – проекти, научни програми, работа със студенти по програма Erasmus+, теренни проучвания, организация на летни училища, синдикална дейност – трудно е да си представим как е успяла да

съвмести така успешно всички тези дейности с преподавателската и изследователската си работа.

Не мога да не добавя изричната си лична благодарност за общите ни усилия по създаването, организирането и провеждането на общо седем издания на BSSRPL (Балканско лятно училище по религии и обществен живот) в периода 2011-2023 г. Организирано съвместно със CEDAR, то успя да преодолее всички организационни, финансови и институционални усложнения и да се превърне в „запазен знак“ на Пловдивския университет сред участници от четири континента. Борислава Костова (тогава Петкова) беше неуморимият мотор, сърцето на училището, и допринесе много за неговото случване.

3. Критични забележки и препоръки

Единствената ми препоръка за бъдещото научно и академично развитие на д-р Б. Костова е свързана с необходимостта от по-голяма публичност на нейната изследователска работа. Убедена съм, че нейните научни резултати биха намерили своите заинтересувани читатели не само у нас, но и в целия славянски свят, а и отвъд неговите граници (особено що се отнася до приносите в областта на народното християнство и неговите балкански специфики). В този смисъл – препоръчвам ѝ да се ориентира към по-авторитетни периодични издания, особено в чужбина.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Единствената кандидатка в конкурса е представила значителен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС ‘доктор’, които съдържат оригинални научни приноси и са получили признанието на колегията. Научната, преподавателската и административната квалификация на Борислава Костова е несъмнена.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и да препоръчам на почитаемото Научно жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Философко-историческия факултет за избор на гл. ас. д-р Борислава Петкова Костова на академичната длъжност ‘доцент’ в научната специалност *Фолклористика – Фолклор и религия*, ПН 3.1. Социология, антропология и науки за културата, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки.

26.03.2025 г.

Изготвил становището:

(подпис)

.....

(ак. дл., н. ст., име, фамилия)